

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 25 lipca 2023 r.,

w sprawie wnioskodawcy **M. L.**

o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu

Apelacyjnego w Rzeszowie z 30 maja 2022 r., sygn. akt II AKa 113/21,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z 3 września 2021 r., sygn. akt

II Ko 159/20,

postanowił:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. obciążyć wnioskodawcę M.L. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 września 2021 r., Sąd Okręgowy w Krośnie, sygn. akt II Ko 159/20 zasądził od Skarbu Państwa — Sądu Okręgowego w Rzeszowie na rzecz wnioskodawczynie M. L. tytułem zadośćuczynienia kwotę 30 000 zł za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, oddalając wniosek w pozostałej części.

Apelacje od wyroku wnieśli pełnomocnik wnioskodawczynie oraz pełnomocnik uczestnika - Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie.

Pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie:

1) art. 7, art. 410 oraz art. 424 § 1 i § 2 k.p.k. poprzez: przyjęcie, iż kwota 30.000,00 złotych jest kwotą, adekwatną dla wysokości zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, negatywne przeżycia psychiczne, jakich doznała Wnioskodawczyni, alienację społeczności osiedlowej w związku z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem, powstaniem choroby nowotworowej, problemy psychiatryczne związane z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem oraz jednostronną ocenę materiału dowodowego poprzez przyznanie wiarygodności zeznaniom jedynie pracownikom Zakładu Karnego, którzy nie byli bezpośrednio naocznymi świadkami warunków panujących w Zakładzie Karnym, nie pamiętali w ogóle osadzonej, a swoją wiedzę czerpią jedynie z wytycznych, regulaminów i przepisów prawa;

2) art. 193 §1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez brak dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu onkologii i chirurgii onkologicznej na okoliczność ustalenia możliwości rozwoju nowotworu złośliwego w gruczołach piersiowych Wnioskodawczyni w okresie pobytu w areszcie tymczasowym, wskazania czy możliwy jest rozwój nowotworu złośliwego u M. L. przy zaniżonych warunkach socjalno- bytowych, jakie nastąpiły podczas trzymiesięcznego pobytu w areszcie, która ta okoliczność miała wpływ na zasądzenie tak niskiej kwoty zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawczyni;

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść wyroku, poprzez ustalenie, iż:

- skargi składane przez M. L. były bezzasadne ze względu na to, że były one zgodne z obowiązującymi przepisami, podczas, gdy rygor pobytu w areszcie był ogromną traumą dla wnioskodawczyni, która nigdy nie miała do czynienia ze środowiskiem przestępczym; wysokość należnego M. L. zadośćuczynienia adekwatna do jej cierpień fizycznych, psychicznych, późniejszych konsekwencji zdrowotnych powoduje zasadność zasądzenia kwoty 30.000, 00 złotych, a nie 900.000,00 złotych.

Wyrokiem z 30 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, sygn. akt II AKa 113/21 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił pkt III wyroku (w którym Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni M. L.

kwotę 2184 zł tytułem ustanowienia pełnomocnika procesowego), utrzymując go w mocy w pozostałej części.

Kasację od wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawczyni. Skarżący zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie:

1) art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. - poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii biegłego z zakresu onkologii i chirurgii onkologicznej, co skutkowało stwierdzeniem w uzasadnieniu wyroku, że nie trzeba wiedzy specjalistycznej, aby stwierdzić, że specyfika i charakter choroby nowotworowej nie pozwala kategorycznie potwierdzić, ani też wykluczyć związku przyczynowego pomiędzy pobytem wnioskodawczyni w areszcie śledczym i jej zachorowaniem, podczas gdy wiedza Sądu nie stanowi dowodu w sprawie, umożliwia jedynie i ułatwia Sądowi ocenę dowodu z opinii biegłego, a nawet gdyby Sąd posiadał wiadomości specjalne, to i tak jest zobowiązany skorzystać z dowodu w postaci opinii biegłego, a więc nie może zrezygnować z opinii biegłego, jeżeli ustalenie faktu wymaga wiedzy specjalnej

2) art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. - polegające na dokonaniu niewłaściwej oceny ustalonych okoliczności mających związek z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem wnioskodawczyni, a mianowicie zaniechania przedłożenia orzekającym w przedmiocie jej tymczasowego aresztowania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie i Sądowi Okręgowemu w Rzeszowie przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze korzystnej dla niej opinii Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w R. oraz nienależytym uwzględnieniu kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, przy jednoczesnym pominięciu przy ustalaniu jego wysokości wpływu tymczasowego aresztowania i pobytu w areszcie śledczym na przyspieszenie rozwoju i przebieg u niej choroby nowotworowej, skutkiem czego doszło do zasądzenia na jej rzecz rażąco niskiej i nie będącej odpowiednią do doznanej krzywdy kwoty zadośćuczynienia pieniężnego.

Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania, zwolnienie wnioskodawczyni od ponoszenia kosztów sądowych, w tym opłaty sądowej od kasacji, albowiem uiszczenie ich byłoby dla niej zbyt uciążliwe ze względu na

sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów oraz zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez jednego adwokata, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej del. do Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie i pełnomocnik uczestnika wniosli o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jako oczywiście bezzasadna podlegała oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. i 519 k.p.k. kasacja przysługuje od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego i może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Sąd Najwyższy nie jest uprawniony w ramach postępowania kasacyjnego do ponownej oceny dowodów i na tej podstawie kontrolowania prawidłowości poczynionych ustaleń faktycznych. Na tym etapie niedopuszczalne jest również podnoszenie w kasacji zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu I instancji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym możliwe jest powtórzenie w kasacji zarzutów wywiedzionych uprzednio w apelacji w przypadku wystąpienia tzw. efektu przeniesienia, czyli sytuacji kiedy sąd odwoławczy nienależycie rozpozna apelację, jednak w takim wypadku skarżący musi w kasacji sformułować zarzut dotyczący wadliwego procedowania instancji odwoławczej, w następstwie którego doszło do przeniknięcia uchybienia sądu *a quo* do orzeczenia sądu drugiej instancji. W takim wypadku to na skarżącym ciąży obowiązek podniesienia i wykazania wadliwości procedowania przez sąd odwoławczy, w następstwie, którego doszło do owego przeniknięcia uchybienia do orzeczenia drugoinstancyjnego.

Pierwszy z zarzutów wywiedzionych w nadzwyczajnym środku zaskarżenia dotyczący naruszenia art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. stanowi powielenie zarzutu wywiedzonego już na etapie postępowania apelacyjnego. Powtórzenie w kasacji argumentacji przedstawionej wcześniej w zwykłym środku odwoławczym może być skuteczne jedynie wtedy, gdy sąd odwoławczy nie rozpoznał należycie

wszystkich zarzutów apelacyjnych i nie odniósł się do nich w uzasadnieniu swojego orzeczenia zgodnie z dyspozycją art. 457 § 3 k.p.k. Nie jest funkcją kontroli kasacyjnej ponowne - "dublujące" kontrolę apelacyjną - rozpoznawanie zarzutów stawianych przez skarżącego orzeczeniu sądu pierwszej instancji, gdyż kasacja (nadzwyczajny środek zaskarżenia) może być wniesiona przez strony od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowania, i tym samym to tylko orzeczeniu tego sądu należy postawić określone zarzuty (postanowienie SN z 21.04.2010 r., IV KK 89/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 848.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że sąd *ad quem* w sposób należyty i rzetelny odniósł się do wywiedzionego na etapie postępowania apelacyjnego zarzutu naruszenia art. 193 §1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., co wynika z analizy pisemnych motywów rozstrzygnięcia. W treści uzasadnienia Sąd Apelacyjny wyczerpująco wskazał na powody przyjęcia, że opinia biegłego sądowego z zakresu onkologii i chirurgii onkologicznej nie byłaby przydatna w przedmiotowej sprawie. Autor kasacji argumentując swoje stanowisko pomija argumenty przedstawione w tym przedmiocie przez sąd odwoławczy prezentując hipotetyczne twierdzenia nie znajdujące potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny nie wymaga wiedzy specjalistycznej stwierdzenie, że specyfika i charakter choroby nowotworowej nie pozwala kategorycznie potwierdzić, ani też wykluczyć związku przyczynowego pobytem wnioskodawczynie w areszcie śledczym i jej zachorowaniem.

Również bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. Analiza treści uzasadnienia kasacji wskazuje, że skarżący kwestionuje *de facto* zasądzoną na rzecz wnioskodawczynie kwotę zadośćuczynienia poprzez wskazanie, że sąd odwoławczy pominął przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia wpływ tymczasowego aresztowania i pobytu w areszcie śledczym na przyspieszenie rozwoju i przebieg choroby nowotworowej u wnioskodawczynie. Wskazać należy, że zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym wyłącznie wtedy, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości tego świadczenia. Praktycznie rzecz ujmując ma to miejsce tylko przy ustaleniu

kwoty symbolicznej" (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r. V KK 125/20, LEX nr 3245694; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2019 r., V KK 276/19, LEX nr 2729328).

Zgonie z art. 552 § 4 k.p.k. odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługują również w wypadku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Zestawienie treści normy art. 552 § 4 k.p.k. i art. 445 § 1 k.c., nakazującej zasądzenie zadośćuczynienia w sumie "odpowiedniej" prowadzi do wniosku, że konkretna wysokość rekompensaty pozostawiona została ocenie sądu, który winien ją przyznać z uwzględnieniem wszystkich okoliczności konkretnej sprawy. Nie ulega więc wątpliwości, że sfera decyzji co do wysokości zadośćuczynienia cechuje się znacznym zakresem swobodnej oceny sądu, a luz decyzyjny w tym zakresie wynika z niematerialnego charakteru krzywdy przy wieloaspektowości okoliczności, które należy wziąć pod uwagę (tak: postanowienie SN z 4.11.2021 r., II KK 495/21, LEX nr 3333572.). Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury, odpowiednia kwota zadośćuczynienia, o której mowa w art. 445 § 1 k.c., ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia. W kontekście naruszenia ww. przepisów należy powołać orzecznictwo Sądu Najwyższego zgodnie, z którym nie może być mowy o rażącej obrazie prawa cywilnego materialnego wówczas, gdy strona prezentuje tylko odmienną ocenę przesłanek rzutujących na wysokość dochodzonego zadośćuczynienia (tak: postanowienie SN z 16.02.2006 r., V KK 446/05, LEX nr 183897).

W ocenie Sądu Najwyższego, zawarte w kasacji twierdzenia pełnomocnika wnioskodawczyni stanowią jedynie polemikę z oceną okoliczności i przesłanek związanych z wysokością zasądzanego zadośćuczynienia. Autor kasacji nie wskazuje w odniesieniu do tego zarzutu, aby w postępowaniu odwoławczym doszło do rażącego naruszenia prawa i to mogącego mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Sąd odwoławczy dokonał wszechstronnej oceny okoliczności, które mają wpływ na wysokość należnego powodowi zadośćuczynienia zaś z treści uzasadnienia sądu *ad quem* w sposób jasny wynika, dlaczego okoliczności, o

których pisze w kasacji pełnomocnik nie miały wpływu na ostateczne ustalenie rozmiaru zadośćuczynienia.

Na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne w części oddalającej skargę nadzwyczajną obciążono wnioskodawczynię.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[SOP]

[ms]